T096 ATĐ 8 (11) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q50-Kiền Độ Tri-Tha Tâm Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 251

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 50

Chöông 3: KIEÀN-ÑOÄ TRÍ

Phaåm 2: THA TAÂM TRÍ, Phaàn 2

Ñaõ noùi veà theå taùnh cuûa trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Nay seõ noùi veà lyù do: Vì sao goïi laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc? Ñaùp: Vì nhôù laïi aám ñôøi tröôùc, neân goïi laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Veà giôùi: Laø coõi Saéc. Hoûi: Vì sao trong coõi Voâ saéc khoâng coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc? Ñaùp: Vì coõi aáy chaúng phaûi nhaân cuûa trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, nhaân cuûa trí nhôù laïi ñôøi tröôùc laø nhaân nôi saéc sinh, maø coõi Voâ saéc khoâng coù saéc, neân khoâng coù ñòa. ÔÛ ñòa cuûa boán thieàn caên baûn, chaúng phaûi trong caùc bieân Voâ saéc. Vì sao? Vì neáu coù xöù ñònh, laø choã nöông cuûa thoâng, thì xöù naày coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Trong caùc beân Voâ saéc, vì khoâng coù ñònh laø choã nöông döïa cuûa thoâng, neân khoâng coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Hoûi: Do ñòa naøo trí nhôù laïi ñôøi tröôùc nhôù laïi? Do thieàn trung gian chaêng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Do Sô thieàn. Laïi coù thuyeát noùi: Do ñeä Nhò thieàn. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Do Sô thieàn. Vì sao? Vì ñoàng moät ñòa. Veà thaân nöông döïa: Laø döïa vaøo thaân coõi Duïc, coõi Saéc. Veà haønh: Khoâng coù sôû haønh. Duyeân: Trí nhôù laïi ñôøi tröôùc cuûa Sô thieàn, bieát Sô thieàn vaø naêm aám ñôøi tröôùc coõi Duïc. Cho ñeán ngöôøi ñeä Töù thieàn bieát coõi Duïc, cho ñeán naêm aám ñôøi tröôùc cuûa ñeä Töù thieàn. Khoâng bieát coõi Voâ saéc. Hoûi: Vì sao trí nhôù laïi ñôøi tröôùc khoâng bieát coõi Voâ saéc? Ñaùp: Vì trí nhôù laïi ñôøi tröôùc khoâng bieát phaùp cuûa ñòa treân. Ngöôøi

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 252

Sô thieàn khoâng bieát naêm aám ñôøi tröôùc cuûa ñeä Nhò thieàn, cho ñeán ñeä Tam thieàn khoâng bieát naêm aám ñôøi tröôùc cuûa ñeä Töù thieàn. Trong coõi Voâ saéc, khoâng coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Hoûi: Sinh trong coõi Duïc, coõi Saéc, khôûi ñònh Voâ saéc hieän ôû tröôùc, trí nhôù laïi ñôøi tröôùc coù theå bieát ñöôïc khoâng? Ñaùp:

Khoâng bieát. Vì sao? Vì neáu khoâng bieát quaû thì nhaân cuõng gioáng khoâng bieát. Hoûi: Neáu trí nhôù laïi ñôøi tröôùc khoâng bieát ngöôøi coõi Voâ saéc, thì kinh Phaät noùi laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Ñöùc Theá toân ñaõ sinh ôû voâ soá xöù trong quaù khöù, hoaëc sinh ôû nhöõng nôi coù saéc, khoâng coù saéc, coù töôûng, khoâng coù töôûng, vôùi voâ soá laàn sinh trong quaù khöù nhö vaäy, taát ñaõ coù töôùng maïo nhö vaäy vaø ñeàu coù theå nghó nhôù. Hoûi: Noùi theá naøo laø saéc? Caùi gì chaúng phaûi saéc? Ñaùp: Saéc laø höõu cuûa thôøi gian tröôùc, khoâng coù saéc laø trung höõu. Hoûi: Neáu vaäy thì Thanh vaên cuõng coù theå bieát, so vôùi Phaät ñaâu coù khaùc? Laïi coù ngöôøi noùi: Saéc laø coõi Duïc, coõi Saéc. Khoâng coù saéc laø coõi Voâ saéc. Hoûi: Neáu vaäy laøm sao Ñöùc Theá Toân bieát coõi Voâ saéc? Ñaùp: So saùnh töôùng maïo maø bieát. Hoûi: Neáu vaäy thì Thanh vaên, do so saùnh töôùng maïo cuõng coù theå bieát, ñaâu coù khaùc gì vôùi Phaät? Ñaùp: Nhö ngoaïi ñaïo quaùn vieäc ñôøi tröôùc, neáu nôi coõi Duïc, coõi Saéc khoâng thaáy, thì laø noùi döùt dieät. Thanh vaên quaùn saùt vieäc ñôøi tröôùc, neáu ôû trong coõi Duïc, coõi Saéc, hôn hai muoân kieáp thì khoâng thaáy, thì noùi laø chuùng sinh sinh ôû Khoâng xöù, nhöng chuùng sinh kia coù theå ôû ñòa treân, chöa heát tuoåi thoï cuûa mình. Neáu hôn boán muoân kieáp maø khoâng thaáy, thì noùi laø chuùng sinh sinh nôi Thöùc xöù, nhöng chuùng sinh ñoù hoaëc coù theå taùi sinh nôi Khoâng xöù, hoaëc ñang ôû ñòa treân, chöa heát tuoåi thoï cuûa mình. Neáu hôn saùu muoân kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø chuùng sinh sinh Voâ sôû höõu xöù, nhöng chuùng sinh kia hoaëc coù theå ba laàn sinh Khoâng xöù, hoaëc moät laàn sinh, nöûa laàn sinh nôi Thöùc xöù, hoaëc ôû Phi töôûng Phi phi töôûng xöù chöa heát tuoåi cuûa thoï mình. Neáu hôn taùm muoân kieáp maø khoâng thaáy, thì noùi laø chuùng sinh sinh leân Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, nhöng chuùng sinh kia hoaëc coù theå boán laàn sinh Khoâng xöù, hai laàn sinh Thöùc xöù, moät laàn sinh, nöûa laàn sinh Voâ sôû höõu xöù. Neáu khi Ñöùc Theá toân muoán quaùn coõi Voâ saéc, nhöng chuùng sinh laïi cheát ôû coõi Duïc, coõi Saéc, quaùn chuùng sinh kia khi cheát, taâm bieát laø chuùng

sinh sinh ôû Khoâng xöù, laø chuùng sinh sinh nôi Thöùc xöù, laø chuùng sinh sinh leân Voâ sôû höõu xöù, laø chuùng sinh sinh leân Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, laø chuùng sinh heát tuoåi thoï, laø chuùng sinh khoâng heát tuoåi thoï. Neáu chuùng sinh cheát ôû coõi Voâ saéc, sinh xuoáng coõi Duïc, coõi Saéc, thì khi quaùn sinh, taâm bieát chuùng sinh naày töø Khoâng xöù cheát, cho ñeán cheát ôû Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, laø chuùng sinh naày ñaõ heát tuoåi thoï, laø chuùng sinh khoâng heát tuoåi thoï cuûa xöù kia. Trí cuûa tyû töôùng nôi ngoaïi ñaïo, thaáy laø döùt dieät. Trí tyû töôùng cuûa Thanh vaên, nhaän bieát, hoaëc nhö vieäc aáy, hoaëc khoâng nhö vieäc aáy. Trí tyû töôùng cuûa Phaät, Theá toân trong saùng, toát ñeïp, ñeàu nhö vieäc cuûa hoï. Khoâng coù luoáng doái. Veà nieäm xöù, laø duyeân chung phaùp nieäm xöù. Toân giaû Cuø-sa noùi: Laø boán nieäm xöù. Nhö noùi: Nhôù laïi vieäc vui, khoå ôû ñôøi tröôùc. Neáu nghó ñeán khoå, vui, haù chaúng phaûi thoï nieäm xöù chaêng? Ñaùp: ÔÛ ñôøi tröôùc, hoaëc töøng ñöôïc nieàm vui ñaõ caàn ñuû, khoå ñaõ caàn ñuû. Vì nghó ñeán vieäc naày neân noùi nhö theá, nhöng thaät ra laø duyeân chung phaùp

nieäm xöù. Veà trí: Laø ñaúng trí. Toân giaû Cuø-sa noùi laø saùu trí, töø tha taâm trí, dieät trí. Sôû dó töø tha taâm trí vì duyeân vôùi hieän taïi. Sôû dó loaïi töø dieät trí vì duyeân vôùi voâ vi. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø moät ñaúng trí. Tam-muoäi: Khoâng töông öng vôùi tam-muoäi. Caên: Ñeàu töông öng chung vôùi ba caên. Ñôøi: Laø ba ñôøi. Duyeân vôùi ba ñôøi: Quaù khöù, hieän taïi thì duyeân quaù khöù. Vò lai thì duyeân vôùi ba ñôøi. Thieän, baát thieän, voâ kyù laø: Laø thieän. Duyeân thieän, baát thieän, voâ kyù: Duyeân nôi ba thöù. Leä thuoäc ba coõi: Laø leä thuoäc coõi Saéc. Duyeân vôùi leä thuoäc ba coõi: Duyeân nôi coõi Duïc, coõi Saéc. Laø Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: Laø Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Duyeân Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: Laø duyeân Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Laø kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Laø tu ñaïo döùt. Duyeân vôùi kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Laø duyeân kieán ñaïo, tu ñaïo döùt. Duyeân danh, duyeân nghóa: Laø duyeân danh, duyeân nghóa. Duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi, chaúng phaûi thaân: Laø duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi khaùc.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 254

Lìa duïc ñaéc, phöông tieän ñaéc: Laø lìa duïc ñaéc. Cuõng coù khi duøng phöông tieän lìa duïc, seõ ñöôïc phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc. Ngöôøi Sô thieàn, lìa duïc ñaéc cuûa coõi Duïc, cho ñeán ngöôøi ñeä Töù thieàn, lìa duïc ñaéc cuûa Tam thieàn. Baäc Thaùnh, phaøm phu cuûa phaùp Phaät ñöôïc voán töøng ñöôïc, khoâng heà ñöôïc veà trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Phaøm phu cuûa ngoaïi ñaïo ñöôïc voán töøng ñöôïc trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, luùc lìa duïc seõ ñöôïc phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc. Phaät khoâng duøng phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc. Bích-chi Phaät duøng phöông tieän baäc haï, Thanh vaên coù khi duøng phöông tieän baäc trung, coù khi duøng phöông tieän baäc thöôïng. Hoûi: Phöông tieän cuûa trí nhôù laïi ñôøi tröôùc laø theá naøo? Ñaùp: Nhö Luaän Thi Thieát noùi: Haønh ñaàu tieân cho ngöôøi môùi nhaäp phaùp, theo thöù lôùp nhaän laáy töôùng maïo cuûa yù thöùc dieät tröôùc, nhôù laïi töôùng maïo ñaõ bieát. Laïi nhaän laáy töôùng maïo cuûa yù thöùc ñaõ dieät töø laâu. Hoûi: Nhaän laáy töôùng maïo cuûa yù thöùc ñaõ dieät töø laâu, laø duøng thôøi gian hay duøng saùt-na? Ñaùp: Laø duøng thôøi gian. Vì neáu duøng saùt-na thì khoâng theå nhôù laïi moät nöûa ñaõ cheát, coù theå laø phöông tieän khoâng ñaày ñuû: Töôùng maïo khi nhaän laáy söï sanh töû, giaø naày, nhôù laïi seõ bieát qua töôùng maïo ñoù. Keá laø nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø trung nieân, keá laø nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø thieáu nieân. Keá nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø nhi ñoàng, nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø haøi nhi. Theo thöù lôùp nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø Ba-xa-khö, keá laø nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø Kieän-na, nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø Ty-thi, nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø A-phuø-ñaø, nhaän laáy töôùng maïo cuûa thôøi kyø Ca-la-la. Nhôù laïi ñeàu bieát caùc thôøi kyø ñoù. Keá laø nhaän laáy töôùng maïo cuûa taâm khi saép vaøo thai meï, nhôù laïi cuõng ñaõ bieát qua caùc thôøi gian ñoù. Ñoù goïi laø trí nhôù laïi vieäc ñôøi tröôùc moät caùch ñaày ñuû. Khoâng neân noùi lôøi naày. Vì sao? Vì cheát trong trung höõu, theo thöù lôùp trung höõu vaøo thai meï, töùc thuoäc veà söï sanh töû naày. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Neáu coù theå nhôù laïi thì bieát

ñöôïc moät saùt- na sau cuøng khi cheát ôû ñôøi tröôùc. Ñoù goïi laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc ñaày ñuû. Hoûi: Khi muoán tu veà trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, thì duyeân vôùi thaân mình hay duyeân vôùi thaân ngöôøi? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Duyeân vôùi thaân mình. Hoûi: Neáu vaäy ngöôøi cheát ôû coõi Voâ saéc thì ñaõ khoâng theå nhö theá? Laïi coù ngöôøi noùi: Duyeân vôùi thaân ngöôøi khaùc. Lôøi bình: Neân noùi nhö theá: Duyeân vôùi thaân mình, cuõng duyeân vôùi

thaân ngöôøi. Duyeân vôùi thaân mình taïo ra phöông tieän. Neáu töï thaáy ngöôøi cheát ôû coõi Voâ saéc, thì seõ duyeân vôùi thaân ngöôøi khieán coù ñöôïc ñaày ñuû. Neáu duyeân vôùi thaân ngöôøi taïo phöông tieän, thaáy ngöôøi khaùc cheát ôû coõi Voâ saéc thì seõ duyeân vôùi thaân mình, khieán ñöôïc ñaày ñuû. Cho neân duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi, ñeå tu trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, khieán ñöôïc ñaày ñuû. Hoûi: Trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, laø nhôù laïi nhöõng vieäc mình töøng traûi qua, hay nhôù laïi nhöõng vieäc mình khoâng heà traûi qua? Ñaùp: Nhôù laïi vieäc ñaõ töøng traûi qua. Hoûi: Neáu vaäy thì khoâng coù söï nhôù laïi cuûa ngöôøi sinh leân taàng trôøi Tònh cö. Vì sao? Vì khoâng coù ngöôøi töøng sinh leân taàng trôøi Tònh cö? Ñaùp: Töøng traûi qua coù hai thöù: Hoaëc thaáy, hoaëc nghe. Taàng trôøi Tònh cö duø khoâng töøng thaáy maø ñaõ töøng nghe. Hoûi: Vì nhaân coõi Duïc sinh ra trí naày phaûi chaêng? Hay vì nhaân coõi Saéc sinh ra trí naày? Ñaùp: Vöøa nhaân coõi Duïc, vöøa nhaân coõi Saéc. Hoaëc coù ngöôøi nhaân coõi Duïc taïo ra phöông tieän, ñoái vôùi coõi Saéc ñöôïc ñaày ñuû. Hoaëc coù keû nhaân coõi Saéc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Duïc. Hoaëc coù ngöôøi nhaân coõi Duïc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Duïc. Hoaëc coù keû nhaân coõi Saéc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Saéc. Nhaân coõi Duïc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Saéc. Cuøng vôùi taùnh aùc khoù ôû chung. Chuùng sinh cuøng ôû moät choã, nghó raèng: Nhö taùnh aùc aáy laø khoù ôû chung. Chuùng sinh ñeàu laø ngöôøi cheát ôû coõi Duïc. Quan saùt thôøi gian naày laø ngöôøi cheát ôû coõi Saéc. Nhaân coõi Saéc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Duïc: Cuøng vôùi taùnh thieän deã ôû chung. Chuùng sinh cuøng ôû moät choã, nghó raèng: Nhö taùnh thieän aáy laø deã ôû chung. Chuùng sinh chaéc chaén laø ngöôøi cheát ôû coõi Saéc, quaùn saùt thôøi gian naày, laø keû cheát ôû coõi Duïc. Nhaân coõi Duïc taïo ra phöông tieän, ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Duïc: Cuøng vôùi taùnh aùc khoù ôû chung. Chuùng sinh ñoàng ôû moät choã, nghó raèng: Nhö taùnh aùc aáy thì khoù ôû chung. Chuùng sinh seõ cheát ôû coõi Duïc, quaùn saùt luùc naày laø ngöôøi cheát ôû coõi Duïc. Nhaân coõi Saéc taïo ra phöông tieän ñöôïc ñaày ñuû ñoái vôùi coõi Saéc: Cuøng vôùi taùnh thieän, deã ôû chung. Chuùng sinh ñoàng ôû moät choã, nghó raèng: Nhö taùnh thieän naày, coù theå deã ôû chung. Chuùng sinh chaéc chaén cheát ôû coõi Saéc, quaùn saùt thôøi gian naày laø ngöôøi cheát ôû coõi Saéc. Hoûi: Vì quaùn moãi ñôøi, hay quaùn nhieàu ñôøi? Ñaùp: Khi môùi hoïc, quaùn moãi ñôøi, khi ñaày ñuû thì quaùn traêm ngaøn

muoân ñôøi. Ñöùc Theá toân luùc môùi hoïc, coù theå quaùn traêm ngaøn muoân ñôøi. Hoûi: Vì coù theå boû qua traêm ngaøn muoân ñôøi môùi quaùn traêm ngaøn muoân ñôøi laâu xa phaûi khoâng? Ñaùp: Môùi hoïc thì khoâng theå, khi ñaày ñuû thì coù theå. Ñöùc Theá toân luùc môùi hoïc laø coù theå boû qua traêm ngaøn muoân ñôøi môùi quaùn traêm ngaøn muoân ñôøi laâu xa. Hoûi: Quaùn theo thöù lôùp ñôøi tröôùc, cho ñeán thôøi gian laâu xa. Neáu khi muoán döøng laïi thì döøng laïi theo thöù lôùp quay trôû laïi, hay döøng laïi cuøng luùc? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Döøng laïi theo thöù lôùp thôøi gian quay trôû laïi. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Tuøy yù quaùn, cuõng tuøy yù döøng laïi. Hoûi: Quaùn thöù lôùp ñôøi tröôùc, traûi qua thôøi gian laâu xa, boû roài thì coù theå quaùn ñôøi vò lai? Ñaùp: Chæ Phaät, Theá toân laø coù theå, ngöôøi khaùc chaúng theå. Vì sao? Vì trí quaùn ñôøi tröôùc cuûa Phaät, Theá toân theo thöù lôùp coù theå sinh ra trí quaùn vò lai. Trí quaùn vò lai theo thöù lôùp coù theå sinh trí quaùn ñôøi tröôùc, khoâng duøng phöông tieän, taát caû coâng ñöùc ñeàu hieän ra ôû tröôùc. Hoûi: ÔÛ trong moät saùt-na coù theå quaùn bao nhieâu ñôøi? Ñaùp: Coù theå quaùn moät ñôøi. Vì sao bieát ñöôïc? Nhö trong Tyø-ni noùi: Toân giaû Thaâu-tyø-ña noùi raèng: Trong khoaûng, phaùt yù cuûa ta coù theå nhôù laïi nhöõng vieäc trong naêm traêm ñôøi. Caùc Tyø-kheo ñeàu noùi: Neân ñuoåi vò Tyø-kheo aáy ñi. Vì sao? Vì töi xöng chöùng ñaéc, khoâng coù vieäc nhö theá, vì laø phaùp hôn ngöôøi. Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Khoâng neân ñuoåi Tyø-kheo aáy. Vì sao? Vì vò Tyø-kheo aáy töø trôøi Voâ töôûng sinh xuoáng theá gian naày. Tuoåi thoï cuûa trôøi Voâ töôûng traûi qua naêm traêm kieáp, neân khi nhôù laïi vieäc cuûa moät ñôøi mình thì noùi naêm traêm ñôøi. Hoûi: ÔÛ trong moät khoaûng thôøi gian coù theå quaùn bao nhieâu ñöôøng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Coù theå quaùn moät ñöôøng. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù theå quaùn hai ñöôøng laø ñöôøng ñòa nguïc ñöôøng suùc sinh, hoaëc ñöôøng suùc sinh ñöôøng ngaï quyû, hoaëc ñöôøng suùc sinh ñöôøng trôøi, hoaëc ñöôøng suùc sinh ñöôøng ngöôøi. Hoaëc khi quaùn vua Chuyeån Luaân, seõ nhôù laïi ba ñöôøng: ñöôøng ngöôøi, ñöôøng suùc sinh, ñöôøng ngaï quyû. Ñöôøng ngöôøi: Vua vaø quan. Ñöôøng suùc sinh: Laø voi, ngöïa. Ñöôøng ngaï quyû: Laø quyû thaàn thoï cuùng teá vaø caùc thaàn nhö Chuyeån Luaân v.v... Neáu khi quaùn vua Ñaûnh sinh, seõ nhôù boán ñöôøng, ñöôøng suùc sinh laø voi, ngöïa. Ñöôøng ngaï quyû laø thaàn thoï cuùng teá. Ñöôøng trôøi laø Ñeá-thích vaø quyeán thuoäc, ñöôøng ngöôøi

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 257

laø vua Ñaûnh Sinh vaø quyeán thuoäc, thì khoâng coù vieäc aáy, vì ñeå phaân bieät neân noùi. Neáu khieán cho naêm ñöôøng cuøng ôû chung moät choã, thì cuøng luùc coù theå nhôù laïi caû naêm ñöôøng. Kinh Phaät noùi: Thöôøng kieán coù ba thöù: 1. Coù ngöôøi nhôù laïi hai muoân kieáp. 2. Coù ngöôøi nhôù laïi boán muoân kieáp. 3. Coù ngöôøi nhôù laïi saùu muoân kieáp. Hoûi: Nhöõng gì laø thöôøng kieán nhôù laïi caùc vieäc trong hai muoân kieáp? Nhöõng gì laø... boán muoân kieáp? Nhöõng gì laø saùu muoân kieáp? Ñaùp: Thöôøng kieán: Caên taùnh coù thöôïng, trung, haï. Haï: laø nhôù laïi nhöõng vieäc trong hai muoân kieáp. Trung laø: Boán muoân kieáp. Thöôïng laø: Saùu muoân kieáp. Laïi nöõa, coù ngöôøi coøn nhôù laïi kieáp löûa, nöôùc, gioù.

Ngöôøi nhôù laïi kieáp löûa coù hai muoân kieáp. Nöôùc: Boán muoân kieáp. Gioù: Saùu muoân kieáp. Laïi nöõa, coù ngöôøi coøn nhôù laïi luùc caùc caên hyû, laïc, xaû hö hoaïi. Ngöôøi nhôù laïi söï hö hoaïi cuûa hyû caên: Hai muoân kieáp. Laïc caên: Boán muoân kieáp. Xaû caên: Saùu muoân kieáp. Laïi nöõa, hoaëc laø taùnh cuûa Thanh vaên, hoaëc taùnh cuûa Bích-chi Phaät, hoaëc laø Phaät taùnh. Taùnh cuûa Thanh vaên nhôù laïi hai muoân kieáp. Taùnh cuûa Bích-chi Phaät nhôù laïi boán muoân kieáp. Taùnh Phaät nhôù laïi saùu muoân kieáp. Hoûi: Neáu laø tha taâm trí thì ñeàu bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc chaêng? Ñaùp: Hoaëc laø tha taâm trí khoâng bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1.Trí bieát taâm ngöôøi khaùc nhöng khoâng bieát taâm phaùp taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc, nghóa laø tha taâm trí ôû quaù khöù, vò lai, coù töôùng nhö theá, khoâng bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc. Vì sao? Vì vieäc laøm cuûa ngöôøi quaù khöù thì ñaõ xong, ngöôøi vò lai chöa coù coâng vieäc laøm. 2. Bieát taâm phaùp taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc, nhöng chaúng phaûi tha taâm trí, nghóa laø cuõng nhö coù moät ngöôøi hoaëc do töôùng maïo maø bieát, hoaëc nghe gioïng noùi cuûa ngöôøi kia, hoaëc do nôi sinh maø ñöôïc. Vì trí nhö cho neân coù theå bieát. Hoûi: Ai coù theå duøng töôùng ñeå bieát? Ñaùp: Con ngöôøi coù theå. Nghe noùi Thích töû Baït-nan-ñaø ñi ñeán nhaø moät Öu-baø-taéc, thaáy beân caïnh coång nhaø cö só ñoù coù buoäc moät con ngheù con. Baáy giôø, Thích töû

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 258

Baït-nan-ñaø noùi vôùi Öu-baø-taéc: Ngheù con buoäc beân coång nhaø oâng saéc noù coù ñoám vaèn. Neáu duøng da noù ñeå traûi ngoài thì raát toát. Luùc aáy, Öu-baø-taéc nghó: Vò Tyø-kheo naày muoán coù ñöôïc taám da cuûa ngheù con ñeå laøm toïa cuï. Lieàn gieát con ngheù, laáy da cho Tyø-kheo. Thích Töû Baït-nan-ñaø caàm taám da ngheù veà tinh xaù Kyø-hoaøn, boø meï hyù vang, roài chaïy theo. Caâu chuyeän nhö theá v.v..., goïi laø do töôùng maø bieát. Ai nghe noùi coù theå bieát? Nghe noùi: Coù moät vò cö só maëc y phuïc môùi ñi ñeán Tinh xaù Kyø- hoaøn. Thích töû Baït-nan-ñaø thaáy vaäy lieàn noùi vôùi cö só: Laønh thay, cö só! AÙo oâng ñang maëc, coù theå may thaønh taêng-giaø-leâ, Uaát- ña-la-taêng, An-ñaø-hoäi, hoaëc laøm toøa ngoài. Baáy giôø, cö só nghó raèng: Vò Tyø-kheo naày muoán ñöôïc chieác aùo cuûa ta! Lieàn côûi aùo cho Tyø-kheo. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghe noùi coù theå bieát, töùc laø do töôùng maø bieát. Vaên kinh neân noùi nhö vaày: Hoaëc do töôùng maø bieát, hoaëc do boùi coû thi maø bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc. Do töôùng maïo bieát, nhö tröôùc ñaõ noùi. Do “boùi coû thi” maø bieát, nhö caùc ngoaïi ñaïo. Hoaëc do “Chæ quaùi”, hoaëc do xuùc chaïm vaät duïng, y phuïc, hoaëc duøng pheùp tính, hoaëc traùi laïi nhaän laáy töôùng maïo neân coù theå bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc. Hoûi: Ai coù xöù sinh maø bieát ñöôïc? Ñaùp: Laø chuùng sinh ñòa nguïc, nhöng khoâng coù teân goïi nhaát ñònh. Hoûi: Choã sinh ñöôïc bieát, laø luùc sinh coù theå bieát, thôøi gian giöõa coù theå bieát, hay thôøi gian sau coù theå bieát? Ñaùp: Môùi sinh chöa thoï khoå, caùi bieát phaûi sau khi caûm nhaän khoå, nhöng töï taâm coøn khoâng theå bieát, huoáng chi laø taâm ngöôøi khaùc! Khi döøng laïi ôû taâm thieän coù theå bieát, hay luùc truï nôi taâm voâ kyù, caáu ueá maø bieát? Ñaùp:

Truï trong ba thöù taâm ñeàu coù theå bieát! Hoûi: Truï trong yù thöùc hay truï trong naêm thöùc thaân coù theå bieát? Ñaùp: Truï trong yù thöùc maø bieát chöù chaúng phaûi naêm thöùc. Hoûi: Truï trong oai nghi, truï trong coâng xaûo, hay truï ôû taâm baùo? Ñaùp: Truï trong taâm oai nghi, chaúng phaûi taâm coâng xaûo, taâm baùo. Vì sao? Vì chuùng sinh kia khoâng coù coâng xaûo, neân chaúng coù taâm baùo, vì taâm baùo ôû naêm thöùc. Trong suùc sinh cuõng coù khaû naêng bieát ñöôïc phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc. Nghe noùi: Coù moät ngöôøi ñaøn baø ñaët con mình ôû moät choã, vì coù vieäc phaûi ñeán nôi khaùc. Baáy giôø, coù moät con choù soùi chaïy ñeán tha con baø ñi. Ngöôøi ñöông thôøi hoûi: Vì sao soùi laïi tha con cuûa baø aáy? Choù soùi noùi: Vì

meï cuûa ñöùa beù naày thöôøng aên thòt con toâi, neân hoâm nay toâi aên laïi thòt con baø aáy. Neáu baø aáy coù theå xoùa boû taâm keû thuø, thì toâi cuõng seõ xoùa boû loøng thuø haän! Ngöôøi thôøi baáy giôø noùi: Ngöôøi nöõ naày coù theå xoùa boû taâm keû thuø khoâng? Ngöôøi nöõ ñaùp: Nay toâi ñaõ xoùa boû roài! Luùc aáy, choù soùi quaùn taâm cuûa baø aáy, thaáy baø chöa boû moái keû thuø kia, chæ ngoaøi mieäng noùi boû! Noù lieàn gieát ñöùa con cuûa baø ta roài ñi. Hoûi: Suùc sinh vì luùc sinh bieát, vì thôøi gian giöõa bieát, hay thôøi gian sau bieát? Ñaùp: Caû ba thôøi gian ñeàu bieát. Hoûi: Truï nôi taâm thieän, taâm nhieãm oâ, taâm voâ kyù khoâng aån moät maø bieát chaêng? Ñaùp: Caû ba thöù taâm ñeàu bieát. Hoûi: Truï trong yù thöùc hay truï trong naêm thöùc thaân bieát? Ñaùp: Truï trong yù thöùc bieát, chaúng phaûi truï trong naêm thöùc thaân bieát! Hoûi: Truï trong oai nghi, coâng xaûo, hay taâm baùo maø bieát? Ñaùp: Ba thöù ñeàu bieát. Ngaï quyû cuõng bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc. Nghe noùi: Coù con quyû nhaäp trong thaân cuûa coâ gaùi. Chuù sö hoûi quyû: Vì sao gaây xuùc naõo cho coâ gaùi kia? Quyû ñaùp: Trong naêm traêm ñôøi, coâ gaùi naày ñaõ gaây thuø oaùn vôùi toâi, thöôøng gieát toâi. Toâi cuõng gieát coâ ta. Neáu coâ ta xoùa boû taâm oaùn haän thì toâi cuõng xoaù boû. Baáy giôø coù ngöôøi hoûi coâ gaùi naày coù theå boû taâm keû thuø khoâng? Coâ gaùi ñaùp: Nay toâi ñaõ xoùa boû! Quyû quaùn saùt taâm coâ gaùi, ngoaøi mieäng noùi xoùa boû, nhöng taâm oaùn haän khoâng döùt tröø! Lieàn gieát coâ gaùi roài boû ñi! Hoûi: Vì luùc sinh bieát, luùc thôøi gian giöõa, hay luùc thôøi gian sau maø bieát? Ñaùp: Caû ba thôøi gian ñeàu bieát. Hoûi: Truï nôi taâm thieän, taâm nhieãm oâ, hay taâm voâ kyù khoâng aån moät maø bieát? Ñaùp: Ba thöù ñeàu bieát. Hoûi: Truï nôi yùù thöùc maø bieát hay truï nôi naêm thöùc maø bieát? Ñaùp: Truï nôi yù thöùc maø bieát. Hoûi: Truï trong oai nghi, coâng xaûo, hay taâm baùo maø bieát? Ñaùp: Caû ba thöù ñeàu bieát. Trong coõi trôøi cuõng coù xöù sinh ñöôïc bieát, coù theå bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc, nhöng khoâng coù teân goïi nhaát ñònh. Luùc ñaàu, giöõa, sau

ñeàu bieát, nghóa laø noùi roäng nhö ñöôøng suùc sinh, ngaï quyû. Ngoaøi ra, noùi roäng nhö trong Kieàn-ñoä Taïp. 3. Trí bieát taâm ngöôøi khaùc, cuõng bieát phaùp

taâm, taâm sôû ngöôøi khaùc, nghóa laø neáu trí laø tu, laø quaû cuûa tu, töø sinh ñaéc khoâng maát. Trí naày hieän ôû tröôùc, bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa chuùng sinh coõi Duïc, coõi Saéc vaø phaùp taâm, taâm sôû voâ laäu. 4. Chaúng phaûi trí bieát taâm ngöôøi khaùc, cuõng chaúng phaûi bieát taâm phaùp taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc: Laø tröø ngaàn aáy vieäc treân. Tröø ngaàn aáy vieäc treân, nhö tröôùc coù noùi roäng. Haønh aám taïo ra boán tröôøng hôïp naày. ÔÛ ñaây ñeàu noùi tha taâm trí cuûa quaù khöù, vò lai, hieän taïi vaø trí cuûa hieän töôùng. Trí nghe ngöôøi khaùc noùi, trí sinh ñaéc trí taïo ra ba tröôøng hôïp tröôùc. Ngoaøi ra, haønh aám, boán aám töông öng, baát töông öng vaø phaùp voâ vi taïo ra tröôøng hôïp thöù tö. Ñoù goïi laø tröø ngaàn aáy vieäc treân. Neáu laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, ñeàu bieát voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc chaêng? Cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, nhöng khoâng bieát voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc: Nghóa laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc ôû quaù khöù, vò lai, coù töôùng cuûa trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, maø khoâng bieát voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc. Vì sao? Vì vieäc laøm ôû quaù khöù ñaõ xong, vò lai thì chöa coù vieäc laøm. 2. Bieát voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc, nhöng chaúng phaûi trí nhôù laïi ñôøi tröôùc: gioáng nhö coù moät: Coù khi nhôù laïi töï taùnh phaùt sinh trí. Coù khi xöù sinh ñöôïc trí. Ai coù trí sinh nhôù laïi? Ñaùp: Con ngöôøi coù. Ai coù xöù sinh ñöôïc trí? Ñaùp: Chuùng sinh ñòa nguïc. Nhö kinh noùi: Chuùng sinh ñòa nguïc noùi raèng: Caùc Sa-moân, Baø-la-moân nhaän thaáy tham duïc laø loãi laàm ôû vò lai, neân ñaõ vì chuùng ta noùi phaùp, phaûi neân döùt duïc. Chuùng ta khoâng nghe theo lôøi hoï. Do nhaân duyeân tham duïc neân hieän nay phaûi chòu quaû baùo ñau khoå. Hoûi: Chuùng sinh ñòa nguïc laø thôøi gian ñaàu bieát, laø thôøi gian giöõa, bieát hay thôøi gian sau bieát? Ñaùp: Thôøi gian ñaàu bieát, chaúng phaûi giöõa, sau. Vì neáu chöa thoï khoå thì bieát, luùc ñaõ thoï khoå, theo thöù lôùp phaùp dieät tröôùc ñaây cuõng coøn khoâng bieát, huoáng chi laø ñaõ dieät laâu xa roài. Ngoaøi ra, noùi roäng nhö laõnh vöïc cuûa tha taâm trí.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 50 261

Suùc sinh cuõng coù xöù sinh ñöôïc trí. Nhö kinh noùi: Neáu oâng laø cha ta, laø Ñoâ Ñeà chaêng, thì haõy böôùc leân toøa naày. Noùi roäng nhö trong Kieàn-ñoä Taïp. Hoûi: Laø thôøi gian ban ñaàu bieát, hay laø thôøi gian giöõa, sau bieát? Ñaùp: Thôøi gian ñaàu bieát, thôøi gian giöõa, sau cuõng bieát. Noùi roäng nhö laõnh vöïc tha taâm trí. Ngaï quyû cuõng coù xöù sinh ñöôïc trí. Nhö keä noùi: Ta töï gom cuûa caûi Do phaùp vaø phi phaùp Nay ngöôøi khaùc ñöôïc vui Maø ta chòu khoå naõo! Hoûi: Laø thôøi gian ban ñaàu bieát, hay laø thôøi gian giöõa, sau bieát? Ñaùp: Thôøi gian ñaàu, giöõa, sau ñeàu bieát. Noùi roäng nhö laõnh vöïc cuûa tha taâm trí. Trôøi cuõng coù xöù sinh ñöôïc trí. Nhö keä noùi: Röøng Kyø-ñaø hoâm nay Nôi Hieàn Thaùnh taêng ôû Phaùp vöông cuõng ôû ñoù Taâm ta raát vui möøng. Hoûi: Laø thôøi gian ñaàu bieát hay giöõa, sau bieát? Ñaùp: Thôøi gian ñaàu, giöõa, sau ñeàu bieát. Noùi roäng nhö laõnh vöïc tha taâm trí. Hoûi: Vì sao trong loaøi ngöôøi khoâng coù xöù sinh ñöôïc trí? Ñaùp: Vì chaúng phaûi nhaân cuûa trí, noùi roäng nhö treân. Laïi nöõa, vì bò trí nhôù laïi söï sanh töû che laáp. Laïi nöõa, trong loaøi ngöôøi duø khoâng coù xöù sinh ñöôïc

trí, nhöng vaãn coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc toát ñeïp nhö nguyeän trí. 3. Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, cuõng bieát ñöôïc voâ soá söï sanh töû ôû ñôøi tröôùc: Nghóa laø neáu trí laø tu, laø quaû cuûa tu, töø tu sinh ñöôïc, khoâng maát. Do trí naày neân nhôù laïi voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc, coù töôùng maïo nhö theá. 4. Chaúng phaûi laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, cuõng chaúng phaûi nhôù laïi voâ soá söï sanh töû cuûa ñôøi tröôùc: Laø tröø ngaàn aáy vieäc treân. Tröø ngaàn aáy vieäc treân, noùi roäng nhö tröôùc. Haønh aám ôû ñaây taïo ra boán tröôøng hôïp: Trí nhôù laïi ñôøi tröôùc cuûa ba ñôøi vaø trí nhôù laïi ñôøi hieän taïi, trí xöù sinh taïo ra ba tröôøng hôïp tröôùc. Ngoaøi ra, haønh aám, boán aám töông öng, baát töông öng vaø phaùp voâ vi taïo tröôøng hôïp thöù tö. Ñoù goïi laø tröø ngaàn aáy vieäc treân.

Neáu laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc thì cuõng bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm cuûa ngöôøi khaùc trong quaù khöù phaûi chaêng? Cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: Tröôøng hôïp 1: Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc töï duyeân. Tröôøng hôïp 2: Laø phöông tieän cuûa nguyeän trí duyeân vôùi ngöôøi khaùc. Tröôøng hôïp 3: Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc duyeân vôùi ngöôøi khaùc. Tröôøng hôïp 4: Laø phöông tieän cuûa nguyeän trí töï duyeân. Boán tröôøng hôïp naày laø sô löôïc veà Tyø-baø-sa. Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc khoâng bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm cuûa ngöôøi khaùc trong quaù khöù. Neáu trí laø tu, laø quaû cuûa tu, töø tu sinh ñöôïc, khoâng maát. Do trí naày ñeå nhôù laïi ñôøi tröôùc, sinh ra aám, giôùi, nhaäp vaø taâm cuûa chính mình. Ñoù laø noùi trí nhôù laïi ñôøi tröôùc töï duyeân. Nhaän bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm cuûa ngöôøi khaùc trong quaù khöù, chaúng phaûi trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Neáu trí laø tu, cho ñeán noùi roäng. Do duøng trí naày bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm trong quaù khöù cuûa ñôøi naày cuûa ngöôøi khaùc. Ñoù laø noùi phöông tieän cuûa nguyeän trí, duyeân vôùi thaân ngöôøi khaùc: Laø trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, cuõng bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm ngöôøi khaùc trong quaù khöù, cuûa ñôøi tröôùc kia. Neáu trí laø tu, cho ñeán noùi roäng. Do trí naày bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm ngöôøi khaùc trong quaù khöù cuûa ñôøi tröôùc. Ñoù laø noùi trí nhôù laïi ñôøi tröôùc duyeân vôùi ngöôøi khaùc. Chaúng phaûi trí nhôù laïi ñôøi tröôùc, cuõng khoâng bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm ngöôøi khaùc ôû quaù khöù: Neáu trí laø tu, cho ñeán noùi roäng, do trí naày ñeå bieát aám, giôùi, nhaäp vaø taâm cuûa thaân mình trong quaù khöù cuûa ñôøi naày. Ñoù laø noùi phöông tieän cuûa nguyeän trí duyeân vôùi töï thaân.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.